

stříku a obchodním soudem vyhlášeno. Jak již odvolací soud správně vyložil, tvoří kmenové vklady úhradní fond pro věřitele společnosti. Požádání splátek jest upraveno se stanoviska zájmu veřejného. Vnější kruhy mají zvědět, oč kmenová jistina dále jest vyčerpána. Požádání splátek jest prostředkem sloužícím k veřejnému oznámení síly — úvěrní báse (Bílý, spol. s r. o. str. 280). Že by se požádání splátek kmenových vkladů stalo způsobem předepsaným v zákoně, žalovaný ani netvrdil; nestalo-li se tudíž vyhlášení obchodním rejstříkem, nemůže je žalovaný podle zásady obecně uznávané v nauce a v judikatuře namítati věřitelům, pokud se týče správci úpadkové podstaty, pokud nedokáže, že jim bez toho bylo známo. Nebylo proto zapotřebí zjišťovati, že se společníci usnesli na tom, by se splátky namítané žalovaným staly na účet kmenového vkladu, a jest úplně nerozhodno, zda a jakým způsobem tyto splátky byly zapsány v knihách společnosti. Odvolací soud nepochybil po právní stránce, dospěv k úsudku, že zažalovaná pohledávka jest po právu. Dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s. není opodstatněn.

Žalobcovo dovolání, opřené o dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s. jest opodstatněno jen potud, pokud se týče výroku o úrocích, jinak mu nelze přiznati oprávněnost. Pohledávka, kterou žalovaný namítá k započtení, jest pohledávkou útrat přisouzených mu ve sporu se správcem úpadkové podstaty usnesením krajského soudu ze dne 3. května 1927. Žalobce přiznává, že tu jde o pohledávku za úpadcem a § 20 konk. ř. nepřichází vůbec v úvahu. Jsou tu tedy všechny předpoklady podle § 1438 a 1439 obč. zák. pro vyrovnání vzájemných pohledávek. Že pohledávka žalovaného není v právní souvislosti s pohledávkou žalobcem uplatňovanou, jest nerozhodné, neboť taková souvislosti vzájemných pohledávek není předpokladem započtení. Okolnost, že dobytost pohledávky žalovaného není zjištěna, nevádí započtení vzájemných pohledávek, jak tento nejvyšší soud již vyložil a podrobně odůvodnil v rozhodnutí sb. n. s. 7322. Pokud se týče výše pohledávky namítané žalovaným k započtení, nelze přihlížeti k námitce, žalobcem teprve v dovolacím řízení uplatňované (§ 482 odst. 1 a 513 c. ř. s.). Zmíněná vzájemná pohledávka vznikla však, jak nesporno, teprve dne 3. května 1927, teprve tehdy se střetly vzájemné pohledávky obou stran a přísluší proto žalobci úroky z celé zažalované pohledávky od 17. ledna 1927 do 2. května 1927 a teprve po tomto dni ze zbytkové části. V tom směru bylo proto vyhověno žalobcovu dovolání.

Čís. 8824.

Zákon ze dne 30. září 1924, čís. 216 sb. z. a n. o konečné úpravě rakouských a uherských válečných půjček.

Zástavní věřitel jest povinen přijmouti odškodňovací dluhopisy na zaplacení kapitálového dluhu, jen pokud je zajištěn válečnou půjčkou. Byl-li dluh zajištěn částečně jinými cennými papíry, nemůže se dlužník domáhati jich vrácení odvolávaje se na § 15 zák.

(Rozh. ze dne 22. března 1929, Rv II 705/28.)

Žalobkyně dala žalované bance cenné papíry jako krytí za upsané válečné půjčky. V žalobě, jíž se domáhala na žalované vydání cenných papírů, dovozovala žalobkyně z předpisů § 15 zákona ze dne 30. září 1924, čís. 216 sb. z. a n., že zástavní věřitel jest povinen přijati odškodňovací dluhopisy na zaplacení celého kapitálového dluhu bez ohledu na to, že lombardní dluh jest zjištěn ještě jinými zástavami. *Procesní soud* první stolice uznal podle žaloby, *odvolací soud* žalobu zamítl. *Důvody*: Ustanovení § 15 zák. čís. 216/1924 má podle svého jasného doslovu jen ten smysl, že zástavní věřitel musí za předpokladů § 15 přijati odškodňovací dluhopisy k zaplacení kapitálového dluhu, pokud byl zajištěn válečnými půjčkami. Zajištěn-li dluh jinak, zmenšuje se o hodnotu zástavy, ježto zástavní věřitel jest oprávněn dosíci zaplacení ze zástavy, dluh jest tím jaksi zaplacen, a zástavní věřitel není vzhledem k § 15 zák. jen oprávněn, jak by tomu jinak bylo, žádati zaplacení zbytku, nýbrž musí místo něho přijati odškodňovací dluhopisy. To vysvítá také z § 14 cit. zák., podle něhož jest dlužník oprávněn žádati za omezení lombardní zástavy. Kdyby zástava neměla býti placením, nemělo by toto ustanovení smyslu. Ježto žalobkyně opírá žalobu jen o to, že její dluh jest zcela shlazen odškodňovacími dluhopisy a žalovaná jí proto neprávem zadržuje cenné papíry, což, jak řečeno, není správné, a ježto bylo prvním soudem bezvadně zjištěno, že cenné papíry nebyly dány v úschovu, nýbrž zástavou, jest žalobní žádání neodůvodněným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. § 14 a 15 zákona čís. 216/24 byl upraven poměr mezi vlastníky lombardovaných válečných půjček a jejich věřiteli, kterým byly válečné půjčky dány do zástavy. Podle důvodové zprávy (tisk. čís. 4812) nesmí býti lombard překážkou výměny (za odškodňovací dluhopisy) a břímě tížící dlužníka musí býti zmírněno v případech hodných ohledu. S druhé strany nutno zmenšiti též případné ztráty zástavního věřitele plynoucí z lombardu válečných půjček. Ohled na tyto věřitele diktován byl úvahou, že, jako zvláště peněžní ústavy, uložili v lombardních zápůjčkách svěřené prostředky. Podle toho jest vyložiti ustanovení §§ 14 a 15 zákona. První z nich nutí zástavního věřitele, by na místě zastavených válečných půjček přijal do zástavy odškodňovací dluhopisy vydané za zastavené válečné půjčky jako rovnocennou zástavu, a opravňuje dlužníka, by domáhal se omezení zástavy, i kdyby neměl k tomu smluvního práva. § 15 je pokračováním v provedení oné zásady. Zástavní věřitel jest povinen, jsou-li u dlužníka splněny určité podmínky, přijati odškodňovací dluhopisy, a to celou položku, ne jako zástavu, nýbrž na plné zaplacení kapitálového dluhu zajištěného válečnými půjčkami, ovšem jen potud, po-

kud byl jimi zajištěn. Jde o výhodu poskytnutou dlužníkům hospodářsky nejslabším, ale vždy jen výhodu spjatou s vlastnictvím válečných půjček, příslušející proto v rozsahu tohoto vlastnictví, vedle toho však i v rozsahu zástavního práva, t. j. zajištění kapitálového dluhu. Opačný výklad vedl by nejen k přílišnému zatížení zástavních věřitelů, jež zákon nezamýšlel podle důvodové zprávy, nýbrž i k nesrovnalostem jak mezi věřiteli tak i dlužníky. Nelze ospravedlniti názor, že se má věřiteli, jemuž byly dány do zástavy jen válečné půjčky, dostati na zaplacení kapitálového dluhu podle § 15 zákona více, než věřiteli, jemuž byla zástava poskytnuta jen z části válečnými půjčkami. Tento by přišel o část pohledávky bez náhrady, kdyby musil ostatní zástavu vrátiti dlužníku, jemuž se dostane celé zástavy jen proto, že záležela ve válečných půjčkách (nyní v odškodňovacích dluhopisech). Na druhé straně plnil by dlužník, jenž dal do zástavy jen válečné půjčky, více, než dlužník, jenž poskytl zástavu jen z části válečnými půjčkami, kdežto ostatní zastavené cennosti dostal by zpět, a přes to byl by sprostěn celého dluhu. K těmto důsledkům postačila by skutečnost, že i jen nepatrná část zástavy byla dána ve válečných půjčkách, takže by se věřiteli nedostalo skoro žádné náhrady za pohledávku. Odvolací soud vyložil proto správně předpis § 15 zákona v důvodech svého rozsudku. Ustanovení, že výhod § 15 mohou užiti jen dlužníci, kteří nemají válečných půjček více než 30.000 po případě 15.000 K jmenovité hodnoty, nemá jiného významu, než že i tím měl býti vyznačen zřetel k hospodářské jich slabosti. Další ustanovení, že věřitel musí přijati celou položku odškodňovacích dluhopisů, nepřipouští, by věřitel odmítl část dluhopisů vydaných na zastavené válečné půjčky z jakéhokoli důvodu, na př. proto, že ostatní zástava mu stačí k úhradě pohledávky. O tom však nebylo řeči v tomto sporu. Předchozí důvody postačily k zamítnutí žaloby o vydání cenných papírů z důvodu, že dluh žalobkyně pominul převzetím odškodňovacích dluhopisů na zaplacení. O jiné nešlo, zejména nebylo tvrzeno, jak dalece byl dluh kryt válečnými půjčkami, takže nelze posouditi, zdali žalobkyně má aspoň z části nárok na vrácení zástavy, pokud nezáležela ve válečných půjčkách. Soud prvé stolice zjistil, že požadované cenné papíry byly dány jako úhrada za upsané válečné půjčky (als Deckung auf die gleichzeitig gezeichneten Kriegsanleihen). Žalobní nárok založila žalobkyně jedině na výkladu § 15 zákona čís. 216/24, dovozujíc, že zástavní věřitel je povinen přijati odškodňovací dluhopisy na zaplacení celého kapitálového dluhu bez ohledu na to, že lombardní dluh jest zjištěn ještě jinými zástavami. Skutkový svůj přednes přizpůsobila žalobkyně jen tomuto výkladu, dovoláním vytýká napadenému rozsudku jedině nesprávné právní posouzení věci záležející v odchylném výkladu § 15. Za tohoto stavu nemohl dovolací soud zabývati se jinými otázkami, na př. tím, jak dalece byl dluh kryt válečnými půjčkami a jak ostatními zástavami, nýbrž byl nucen omeziti se na výklad § 15 zákona čís. 216/24, a důsledkem toho potvrditi rozsudek zamítající žalobu. Postačí proto v dalším poukaz na důvody napadeného rozsudku.